

Midrash Tanhuma Yelamdenu – “Teach Us, Master”

1. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת וישלח סימן ה

ילמדנו רבינו מהו שתצא אשה בעיר של זהב בשבת?

כך שנו רבותינו לא תצא אשה בעיר של זהב ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה, ואם יצאה בהן לרשות הרבים חייבת חטאת (בשבת קא מיירי שאינה /שהיא/ חייבת) אבל לתוך חצרה פטורה רבנן אמרי אף בחול אסור לצאת בהן לר"ה מפני שהעם מסתכלין בה ופגם הוא לאשה, שלא נתנו תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן לתוך ביתה שאין נותנין פרצה לפני הכשר ביותר לפני הגב, אמר רבי שמואל בר נחמני ראה מה כתיב באיוב (איוב לא:א) ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה, ראה צדקתו של איוב ומה בתולה שאדם רשאי להסתכל בה שמא ישאנה לעצמו או ישאנה לבנו או לאחיו לא נסתכל בה, באשת איש על אחת כמה וכמה, לכך צריכה אשה להיות יושבת בתוך הבית ולא תצא לרחוב שלא תכשל עצמה ולא תביא מכשול לבני אדם ונמצאו מסתכלין באשת איש א"ר יהודה בר שלום תדע לך שכך כתיב (בראשית א') ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה, וכבשה כתיב האיש כובש האשה, ואין האשה כובשת האיש, האיש כובש את הארץ, ואין האשה כובשת את הארץ, שלא תצא ותגרום תקלה לעצמה, שהרי דינה בת יעקב בשביל שהיתה רגילה פדרנית גרמה תקלה לעצמה, מנין ממה שקראו בענין ותצא דינה.

2. Aristides (Roman orator, 117-181CE)

“Propose the theme today and come hear it tomorrow. I am a perfecter of speeches, not a vomiter.”

3. Vayikra Rabbah 3:6

R. Hanina b. Abba went to a certain place and found this verse at the beginning of the Sidra, AND THAT WHICH IS LEFT OF THE MEAL-OFFERING SHALL BE AARON'S AND HIS SONS (Vayikra 2:3). What text did he employ to open his discourse thereon?-From men...(Ps 17:14).

4. Shemot Rabbah 40:1

Another explanation of 'Then did He see it and declare it' (Job 28:27) was given by the Sages: Man must take an example [from God] and review his lesson or Haggadah, or Midrash prior to delivering them in public, and must not say: 'Since I know them so well, I will say them when I begin my lecture.'

R. Aha said: One can learn this from God: when He was about to teach the Torah to Israel, He reviewed it four times to Himself before saying it to Israel, for it says, 'Then did He see it, and declare it, He established it, yea, and searched it out,' and only after this, we read: 'And unto man He said' (Job 28:28)

Another proof is: And God spoke all these words (Ex. 20,1), and only after this, saying--to Israel.

The Rabbis related that once when R. Johanan b. Torta came before R. Akiba, the latter said to him: 'Rise and read the Torah [for us].' He replied: 'I have not reviewed the portion, whereupon the Sages praised him [because he fulfilled the verse, "Then did he see it and declare it."'

5. Beresheet Rabbah 81:2

Our Teacher was passing Simonia, when its inhabitants came out to meet him and requested him, saying: ' Rabbi, give us a man to teach us Scripture and Mishnah and be our judge.' He gave them Levi the son of Sisi. They erected a great platform and set him upon it, but he forgot some of his learning. They asked him three questions: How can a woman whose fingers are lopped off perform halizah? He could not answer them. What if the yebamah spat blood? He could not answer them. Perhaps he is a master of Haggadah, thought they. So they questioned him on Biblical texts: What is meant by the verse, That which is inscribed (ha-rashum) in the writing of truth (Dan. X, 21): if ' truth ', why 'inscribed ' (rashum), and if ' inscribed ', why 'truth'? He could not answer them. When he saw in what a sorry plight he was, he arose early in the

morning and repaired to our Teacher. 'What did the inhabitants of Simonia do to you?' he inquired. 'Do not remind me of my troubles,' he rejoined; 'they asked me three questions, and I could not answer them.'

6. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת וישלח סימן ח

ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל. (ח) ילמדנו רבינו בכמה מקומות פנקסו של אדם נפתחת, כך שנו רבותינו בשלשה מקומות פנקסו של אדם נפתחת, היוצא לדרך יחידי, והיושב בבית המרועע, והנודר ואינו משלם... והנודר ואינו משלם מנין דכתיב כי תדור נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו וגו' (דברים כ"ג) וכתיב מוקש אדם ילע קדש ואחר נדרים לבקר (משלי כ') ואחר נדרים לבקר פנקסו מתבקר ומלאכים מלמדיו עליו חובה ומזכירין עונותיו, אמר רב שמואל בר נחמן כל הנודר ואינו משלם גורם לאשתו שתמות שנאמר אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתך (שם/משלי/כ"ב), הוא שמשה מזהיר את ישראל דכתיב כי תדר נדר וגו' כי דרש ידרשנו שני פעמים למה אלא ללמדך דורשו ודורש עונות אחרים עמו וכן הוא אומר ואחר נדרים לבקר ואמר רבי ינאי הנודר ואינו משלם פנקסו מתבקר לפני הקדוש ברוך הוא ואומר היכן פלוני בן פלוני שנדר נדר ביום פלוני,

בא וראה כשהלך יעקב לארם נהרים מה כתיב שם וידר יעקב נדר לאמר וגו' (בראשית כח:כ), השיבו על כל דבר ודבר, הלך ונתעשר ובא וישב לו ולא שלם את נדרו הביא עליו עשו ובקש להרגו נטל ממנו כל אותו דורון עזים מאתים (לב:י"ד) לא הרגיש, הביא עליו המלאך ורפש עמו ולא הרגו שנאמר ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו (לב:כד) זה סמאל שרו של עשו שבקש להרגו שנאמר וירא כי לא יכול לו ונעשה צולע, כיון שלא הרגיש באת עליו צרת דינה שנאמר ותצא דינה (לד:א), כיון שלא הרגיש באת עליו צרת רחל שנאמר ותמת רחל ותקבר, (לה:י"ט) מסייע ליה לרב שמואל בר נחמן דאמר כל הנודר ואינו משלם גורם לאשתו שתמות שנאמר אם אין לך לשלם וגו' אמר הקדוש ברוך הוא עד מתי יהא הצדיק הזה לוקה ואינו מרגיש באיזה חטא לוקה הריני מודיעו שנאמר ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל ושב שם, (לה:א) א"ר איבו מהולתך טרשא אקיש עלה, א"ל הקדוש ברוך הוא לא הגיעוך הצרות האלו אלא על שאחרת את נדרך, אם את מבקש שלא יגיעוך עוד צרה קום עלה בית אל ועשה שם מזבח לאותו מקום שנדרת לי שם נדר אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם נדר, א"ר אבא בר כהנא א"ל הקדוש ברוך הוא ליעקב בשעת עקתא נדרא בשעת רווחא שמטי כשהיית בצרה נדרת וכשאתה בריוח שכחת, מיד ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו וגו' ונקומה ונעלה בית אל וגו'

7. בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת וישלח פרשה פא

רבנין אמ' מה ידך קודמת לפיך כך נדרך קודם לפיך תדע לך שכן יעקב על ידי שאיחר נדרו נתבקרה פינקסו ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל וגו'. [ויאמר אלהים אל יעקב קום וגו'] אמר ר' אבא בשעת עקתי נדרי בשעת רוחי שטפי, אמר ר' לוי מחילתך טרשה אקיש עלה קום עלה בית אל קום עלה לביתו שלאל ועשה שם מזבח לאל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך מה עשו נודר ואינו מקיים אף אתה נדרת ולא קיימתה.

8. ויקרא רבה (מרגליות) פרשת בחוקותי פרשה לז

אמ' ר' שמואל בר נחמן כל מי שהוא נודר ומשהא את נדרו סוף שהוא בא לידי עבודה זרה ולידי גילוי עריות ושפיכות דמים. ממי את למד כולהון מאבינו יעקב, על ידי שנדר ושהא את נדרו בא לידי כולן. עבודה זרה מנין, דכת' ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסירו את אלהי הנכר (בראשית לה, ב). לידי גילוי עריות מנ', ותצא דינה בת לאה וירא אתה שכם בן חמור (בראשית לד, א - ב). לידי שפיכות דמים מנ', ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים וגו' (שם/בראשית ל"ד/כה). ורבנין אמרין כל מי שהוא נודר ומשהא את נדרו סוף שהוא קובר את אשתו. ממי את למד מאבינו יעקב שעל ידי שנדר ושהא את נדרו קבר את אשתו, שנ' ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל (בראשית מח, ז),